

INTERVIEW MET NATUURFOTOGRAAF FRANS LANTING

‘Dit is een fascinerende, vreemde planeet’

PAUL SCHRAUB

‘De traditionele natuurfotografie heeft zijn langste tijd gehad’, meent natuurfotograaf Frans Lanting. Daarom is hij met zijn nieuwste project *Leven: een reis door de tijd* een andere weg ingeslagen. Lanting gebruikt planten, dieren en andere levensvormen als symbolen voor een groter verhaal over het ontstaan van het leven. ‘Het leven omspant de aarde als een dunne huid.’

De loopbrug van het Leidse museum Naturalis, die de museumruimte en de entree met elkaar verbindt, is veranderd in een tijdbalk van glas. Aan één wand van de brug hangen 75 foto's van Frans Lanting, een selectie uit zijn nieuwe, prestigieuze fotoboek *Leven: een reis door de tijd*. Deze foto's verbeelden in chronologische volgorde de ontstaansgeschiedenis van het leven op aarde. Lanting benadrukt dat het zijn persoonlijke kijk is op de historie van het leven. ‘Ik heb de wetenschap betrokken bij het project maar uiteindelijk is dit *mijn* fotografische tijdreis en het is *mijn* ode aan de natuur. Op een kunstzinnige manier heb ik wetenschap, natuur en geschiedenis vertaald naar iets wat mooi en verrassend is om naar te kijken.’ De Nederlandse fotograaf, woonachtig in Santa Cruz, Californië, staat een beetje

onrustig aan het begin van de tijdbalk, die opent met een beeld van versteend hout. Als hij praat over zijn project dwaalt zijn blik regelmatig af naar een punt in de verte. Het is alsof hij bij het zien van zijn beelden opnieuw de tijdreis in zijn hoofd onderneemt. ‘Met deze opname wilde ik de geboorte van het heelal uitbeelden volgens de oerknaltheorie’, legt hij uit. Door in te zoomen op het versteende hout tijdens de opname heeft Lanting een foto met veel bewegingsonscherpte gemaakt.

Oeroude degenkrabben

Frans Lanting: Life is de titel van de tentoonstelling die tot volgend jaar september is te zien in Leiden. De expositie is onderdeel van een ambitieus internationaal project: *Life: a journey through time*. Want behalve de expositie en het foto-

boek is er een website (www.lifethrough-time.com) en een muziekstuk. De componist Philip Glass schreef de muziek bij Lantings beelden. ‘Momenteel wordt het stuk opgevoerd in diverse Amerikaanse steden. Volgend jaar is Londen aan de beurt. Of het ook naar Nederland komt, is nog onbekend’, aldus Lanting. De basis van het *Life*-project ligt verscho- len in een bijzondere ontmoeting, zo'n zeven jaar geleden, met degenkrabben aan de oostkust van de Verenigde Staten. Lanting wijst naar de foto aan en zegt: ‘Ik zag degenkrabben uit het water kruipen om eieren te leggen op het strand. Dat is een ritueel dat zich al honderden miljoenen jaren herhaalt. Ineens besefte ik dat je in het heden sporen van het verre verleden kunt zien. Sindsdien heb ik als een tijdreiziger geprobeerd de evolutie van de natuur van het prilste ▶

den bij dit artikel (lavastroom op Hawaï op pagina 17; kokerbomen in Zuid-Afrika hierboven; olifanten en een impala in Botswana rechtsboven)

begin tot aan het heden vast te leggen.' Een groots project, dat geeft hij direct toe. 'Gaandeweg mijn zoektocht kwam ik allerlei onderwerpen op het spoor waarvan ik nog nooit had gehoord. Ik kwam terecht in de geologie, astrobiologie, microbiologie en klimaatwetenschap. Het project werd steeds ambitieuzer. Maar het werd ook alsmat interessanter om de dynamiek van het leven op deze vreemde en fascinerende planeet in beeld te brengen.'

Paard van Troje

Het resultaat van zijn fotografische zoektocht is dat Lanting de natuur anders is gaan bekijken. 'De essentie van natuur is collectiviteit. Na vier miljard jaar evolutie bedekt het leven de aarde als een

soort vlies, het omspant de aarde als een dunne huid. De meeste mensen beleven natuur als een kiekje in de tegenwoordige tijd. Dat heb ik ook jarenlang gedaan. Maar nu zie ik ook de verbanden en de sporen naar het verleden. De invalshoek om naar soorten te kijken is eigenlijk heel ouderwets, het is bedacht door de Zweedse bioloog Linnaeus. Wetenschappers kijken tegenwoordig niet naar individuele soorten maar naar ecosystemen of biodiversiteit. Dat doet dit project ook, het is een visie op de oorsprong van biodiversiteit. Ik vind dat je de hedendaagse natuur niet kunt begrijpen zonder naar de geschiedenis te kijken. Via mijn beelden hoop ik dat mensen anders naar levensvormen kijken en de historische banden zien.'

Lanting wandelt rustig langs zijn foto's en daardoor stapt hij met reuzensprongen door de tijd. In een aantal passen is hij van de oerknal bij een beeld van waterlelies. 'Slechts 140 miljoen jaar geleden ontstaan', zegt hij glimlachend. Op de vraag of het complex was om de 13,7 miljard jaar tellende historie van de aarde te visualiseren, reageert hij stellig: 'Het was onmogelijk, maar ik moest het doen. Het is eigenlijk niet anders dan een filmregisseur die honderden uren film tot 1,5 uur moet reduceren. Uiteindelijk gaat het om het verhaal dat ik wil vertellen. Natuurlijk ontbreken er schakels. Er zullen vast wetenschappers zijn die zeggen dat dit beestje of dat plantje ontbreekt. Het beste is om ieder beeld te beschouwen

Korte biografie

Frans Lanting (1951) is geboren in Rotterdam en opgegroeid in Rozenburg en Brielle. Tegenwoordig woont Lanting in de Verenigde Staten. Hij staat aan de top van de internationale natuurfotografie en hij won talloze prijzen, waaronder die van Wildlife Photographer of the Year. Weekblad *Elsevier* plaatste Lanting dit jaar op de 26ste plaats van de internationale ranglijst van Nederlandse beeldende kunstenaars. Hij publiceerde diverse boeken waaronder *Jungles* en *Pinguïn*. Zijn nieuwste boek is *Leven: een reis door de tijd* (ISBN 3 8228 5271 6, € 39,90).

et project *Live* van Frans Lanting

als een paard van Troje. In iedere foto zit een overkoepelend verhaal verborgen. Ik gebruik planten, dieren en andere levensvormen als symbolen, als springplank voor het grote verhaal. Want hoe belangrijk een bepaalde soort ook is, uiteindelijk speelt alles en iedereen een bijrol in het grote geheel.'

Gebruik je hersens

Als natuurfotograaf tracht Lanting mensen via zijn werk anders over natuur te laten nadenken. 'Ik probeer natuur-besef te koppelen aan begrip voor het fenomeen leven. Dat is belangrijk, want we zitten met zijn allen op de rand van een nieuw tijdperk. Of we gaan dertig jaar op dezelfde voet door met als gevolg rampen en overstromingen

vanwege klimaatverandering, of we buigen het proces nu om. Ja, dat vraagt een enorme mentaliteitsverandering. Mensen moeten daarom inzien dat ze onderdeel van het leven op aarde zijn. Dat hoop ik met dit *Life*-project te bereiken.'

Inmiddels is Lanting aan het einde van de tijdbalk beland. Daar hangt een afbeelding van de menselijke hersenen. 'Dat is toch net een luchtfoto van het Waddengebied', zegt Lanting met verwondering. 'Met de foto's uit het boek wil ik een brug slaan tussen het traditionele natuur-denken en de huidige wetenschap. En als we onze hersenen goed gebruiken kan dat. Durf anders over de natuur na te denken, dan pas zie je hoe spannend die eigenlijk is.' ■

Lanting over natuurfotografie

'Natuurfotografie is veel professioneler geworden. Er zijn ook veel commerciële fotografen gekomen die vooral aaibare dieren in beeld brengen. Gevolg is dat de natuurfotografie in een bepaalde hoek is gedreven.

Het is mij al enkele jaren duidelijk dat het traditionele gebruik van natuurfoto's een beetje ouderwets is. Die vorm van natuurfotografie heeft zijn langste tijd gehad. Een fotoboek is schitterend maar je bereikt er slechts een beperkt publiek mee.

Ik wil graag een groter en meer divers publiek bereiken. Dat kan door de mix van een website, muziek en wetenschap. Je moet als natuurfotograaf blijven veranderen en vernieuwen. De oude Grieken zeiden het al: *The only constant is change.*'